

Što ostaje poslije femicida?

Foto: Martin Kenny, Flickr

Kada čujem ili pročitam vijest da je muškarac ubio djevojku ili ženu – ako napišem „da se dogodio femicid“, zvuči mi previše pasivno, kao elementarna nepogoda, mada upravo na tu vrstu ubojstva mislim – refleksno sklopim oči i pomislim: *Opet.*

A onda iz medija u moju glavu nahrupe detalji te smrti. S radija manje, s portala više. I uvijek pomislim tko je ta djevojka ili žena bila. Što je sve bila do trenutka te smrti, dok nije postala žrtva. Čemu se veselila, je li imala najbolju prijateljicu, s kakvim se mislima ujutro budila, što je planirala za vikend koji nije dočekala, kakva je bila kao petogodišnja

djevojčica. I je li zauzimala prostor sobom, svojim glasom, stavovima, je li se borila za sebe.

To me uvijek zanima, mada ne štiti žene ni od nasilja ni od ubojstva; muškarci ubijaju i žene koje se bore za sebe i one koje nemaju snage da se bore. U Hrvatskoj su ubijene i sasvim mlade i prilično starije žene, i emancipirane i podčinjene, i glasne i plahe. Ubijene su i liječnica i blagajnica i fitnes trenerica i domaćica.

Rijetko razmišljam o ubojici, mediji se ionako dovoljno bave njime. Ne zanima me je li pristojno pozdravljao susjede, pomagao nakon potresa, bio iz „dobre obitelji“. Dovoljno mi je da mi znam kako je shvaćao žene. A znam. Da bi ubio ženu, morao je smatrati da se ženu smije i treba kontrolirati, da je to njegovo pravo, da se žena treba ponašati onako kako on hoće, da ne smije živjeti bez njega, pogotovo ne zadovoljno. Da nije tako mislio o ženama, ne bi ubio, i to vrijedi za svaki femicid.

U 2021. su, prema UN-ovim podacima, oko 45 000 djevojčica i žena širom svijeta ubili njihovi bivši ili aktualni partneri ili oni koji su im htjeli biti partneri, ili pak muški članovi obitelji. Žao mi je što pišem „oko“, jer je svaka pojedinačna brojka jedan golemi život kojeg više nema, no nisu iznijeti precizni podaci. Rodno uvjetovano nasilje koje počine muškarci odnese više života žena u dobi od 19 do 44 godine nego prometne nesreće i zarazne bolesti zajedno.

Unatoč tome, nigdje femicid nije shvaćen ozbiljno koliko bi trebao biti. Svuda, u većoj (kao u Venezueli) ili manjoj (kao u Finskoj) mjeri, mizogini sistemi, društva i prakse nastavljaju kreirati okolnosti koje hrane nasilje nad ženama.

Iza svake od tih žena ostaju bližnji: djeca bez majke, roditelji bez kćeri, braća i sestre bez sestre, prijateljice bez prijateljice. I iza svake od tih

žena ostaju medijski napisi koji je svode na brutalnost njezine smrti. Što je žrtva mlađa i atraktivnija, u pravilu je više izvještaja. Patrijarhalna matrica se provlači i u činu ubojstva i u izvještavanju o ubojstvu. I često se izvještavanjem nastavlja nasilje nad ženama i nakon njihove smrti. I nasilje nad njihovim bližnjima.

Nasilje nad ubijenim ženama nastavlja i institucije. Sudovi kada ubojica dobije blagu kaznu, na primjer.

Nakon što je ubijena **Mihaela Berak** u Osijeku 20. rujna 2023., tijelo koje bi trebalo štiti žene od nasilja – policija – nastavilo je nasilje i nad žrtvom i nad njezinim bližnjima. I zapravo nad svima nama. Prvo su spekulirali da se radi o samoubojstvu jer je tako rekao počinitelj, njihov kolega policajac, a potom da je Mihaela ubijena slučajno, zbog “nemarnog rukovanja oružjem”. Ipak, Državno odvjetništvo policajca je osumnjičilo za ubojstvo. Da nije, Mihaelina smrt je mogla biti tek „nesretni slučaj”. Ili možda ne bi, zahvaljujući **ženama koje u Osijeku prosvjeduju** i traže odgovore i preuzimanje odgovornosti od strane Osječko-baranjske policije.

Svako je ubojstvo žene stravično, a Mihaelino i dodatno jer je, sudeći po dosadašnjim saznanjima, počinitelj imao policijski pištolj i radio u policiji iako mu tamo nije bilo mjesto, i jer je policija ponizila Mihaelu nakon smrti i njezine bližnje.

Nigdje u Hrvatskoj nema javnog obilježja ni jedne žrtve femicida, makar je u posljednjih 20 godina ubijeno čak 400 djevojaka i žena. Kada bismo imali, možda bismo ih se drugačije sjećali, možda ne bi iza njih ostale samo te okolnosti njihove užasne smrti. Možda bi Mihaeli u Osijeku mogao biti posvećen mural, pod uvjetom da bi to i njezini bližnji htjeli.

Pročitajte i ostale tekstove temata:

- **Za Mihaelu Berak**
- **Ministar Božinović i osječka policija štite sebe, a žrtva femicida im je samo broj**
- **Dunja Bonacci Skenderović: Mediji se tek površno bave problematikom femicida**

Tekst je nastao uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.

femicid

hrvatska

Barbara Matejčić